

การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
Effective Financial and Accounting Management of Educational Institutions under
the Secondary Educational Service Area Office of Ubon Ratchathani
Amnat Charoen

อริสรา วงศ์เขียว^{1*}, เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ² และชวนคิด มะเสนะ³

Arissara Wongkhiaw^{1*}, Sawetaporn Tangwancharoen² and Chuankid Masena³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{2,3}อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{1*}Master Student of Educational Administration the Faculty of Education Ubon Ratchathani Rajabhat University

^{2,3}Lecturer from the Faculty of Education Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author Email: arissara.wg66@ubru.ac.th

Received: 25 July 2025

Revised: 13 August 2025

Accepted: 19 August 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน ที่มาจากการเปิดตารางของ Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970) และกลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าสถิติค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffé ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

(1) ด้านการรับเงิน (2) ด้านการจ่ายเงิน (3) ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชี (4) ด้านการเก็บรักษาเงิน (5) ด้านการควบคุม และการตรวจสอบ และ (6) ด้านการประเมินผลการใช้จ่ายเงิน

คำสำคัญ: การบริหารงานการเงินและบัญชี, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the effective financial and accounting management of schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen 2. to compare the effective financial and accounting management of schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen, classified by position, school size, and work experience in financial and accounting management and 3. to study guidelines for developing effective financial and accounting management of schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen. This research employed a mixed-methods approach, combining both qualitative and quantitative research. The research instruments consisted of a questionnaire and an interview form. The sample group comprised 210 participants, determined using the sampling table of Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970) and the target group consisted of 6 participants selected by purposive sampling. Data collected from the questionnaires were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics through t-test and F-test. When significant differences were found, pairwise comparisons were conducted using Scheffé's method. The research findings were as follows 1) The overall effective financial and accounting management of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office of Ubon Ratchathani Amnat Charoen was at a high level 2) The comparison of the effective financial and accounting management of educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office of Ubon Ratchathani Amnat Charoen, classified by position and work experience, showed no significant differences overall. However, school size showed a statistically significant difference at the .01 level and 3) The guidelines consist of six aspects (1) revenue collection (2) disbursement of funds (3) preparation of financial and accounting records (4) safekeeping of funds (5) control and auditing and (6) evaluation of expenditures.

Keywords: Financial and Accounting Management, Efficiency of Educational Institutions, Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เป็นแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติฉบับแรกของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์หลัก หนึ่งในนั้นคือการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพตั้งแต่ก่อนเกิดจนถึงวัยสูงอายุ พร้อมส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, น.23) แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2565 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้สะท้อนแนวทางยุทธศาสตร์นี้ โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทหลักในการส่งเสริมกำกับ และกระจายอำนาจด้านการศึกษาไปยังเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวทางการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) โดยให้สถานศึกษามีสถานะเป็นนิติบุคคลเพื่อรองรับการบริหารจัดการอย่างคล่องตัว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น.17-24; กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น.10)

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทั้ง ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผล โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ในการจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบ งบประมาณจะจัดสรรในลักษณะ “วงเงินรวม” (Block Grant) ซึ่งเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจใช้จ่ายภายใต้กรอบกฎหมายและระเบียบที่กำหนด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, น.56-72) การบริหารงบประมาณครอบคลุมถึง 22 ด้านสำคัญ เช่น การจัดทำแผนงบประมาณ การอนุมัติและเบิกจ่าย การระดมทรัพยากร การจัดการพัสดุ และการจัดทำรายงานการเงิน ซึ่งสะท้อนถึงความซับซ้อนและความจำเป็นในการดำเนินงานอย่างรอบคอบและเป็นระบบ ในทางปฏิบัติ สถานศึกษาจะต้องเสนอความต้องการและคำขอตั้งงบประมาณผ่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงบประมาณและบริหารการเงิน งบประมาณที่ได้รับจะนำไปใช้ภายใต้ระบบ บริหารงบประมาณแบบเน้นผลลัพธ์ (Result-Based Budgeting) เพื่อลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน (กระทรวงการคลัง, 2548, น.1) ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องมี แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงาน และ แผนใช้จ่ายงบประมาณ ที่ชัดเจน รวมถึงระบบติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผล เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสในด้านการเงินและบัญชี กระบวนการดังกล่าวครอบคลุมตั้งแต่การเบิกเงิน การรับ-จ่าย การเก็บรักษาเงิน การกันเงินเหลือปี การจัดทำบัญชี และการรายงานทางการเงินอย่างเป็นระบบ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการสนับสนุนการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.62) งานด้านการเงินถือเป็นทั้ง ศาสตร์และศิลป์ เพราะต้องใช้ทั้งหลักวิชาและดุลยพินิจในการบริหาร เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และต้องดำเนินการภายใต้หลักความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบ ปัญหาและอุปสรรค หลายประการ เช่น การได้รับงบประมาณล่าช้า ส่งผลให้การดำเนินโครงการบางส่วนต้องเลื่อนหรือเร่งรัดเกินไป การขาดความรู้ความเข้าใจด้านการวางแผนงบประมาณของบุคลากรในสถานศึกษา ระเบียบและข้อกำหนดที่ซับซ้อน ทำให้การเบิก-จ่ายใช้เวลานาน การติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณยังไม่เข้มข้นพอ ทำให้ไม่สามารถสะท้อนประสิทธิภาพการใช้จ่ายได้อย่างแท้จริงการพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐเป็นหลัก ทำให้ขาดการกระจายแหล่งทุนและการระดม

ทรัพยากรจากภาคส่วนอื่นการแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการเงิน การเพิ่มความยืดหยุ่นเชิงนโยบาย และการเสริมระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพควบคู่กันไป เพื่อให้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเป็นไปอย่างยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีโรงเรียนในสังกัดรวม 81 โรงเรียน แบ่งเป็นจังหวัดอุบลราชธานี 59 โรงเรียน และจังหวัดอำนาจเจริญ 22 โรงเรียน โดยจำแนกตามขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก 2 โรงเรียน ขนาดกลาง 47 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 20 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 12 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2568, น.11-12) การบริหารการเงินและบัญชีในแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน และความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดเล็กมีภาระงานงบประมาณน้อยกว่า แต่ก็เผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากรมากกว่า ปัญหาสำคัญที่พบคือการจัดสรรงบประมาณจาก สพฐ. ขาดความต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนไม่สามารถวางแผนพัฒนาระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งในด้านสื่อการเรียน อุปกรณ์เทคโนโลยี และหลักสูตร โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดงบประมาณและโอกาสในการจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติม ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ชัดเจนขึ้นอีกประเด็นที่สำคัญคือการขาดแคลนบุคลากรด้านการเงินและบัญชี ซึ่งบางโรงเรียนต้องใช้ครูหรือบุคลากรที่ไม่มีวุฒิและประสบการณ์ตรงมาทำหน้าที่ดังกล่าว ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความถูกต้องของการบริหารการเงิน นอกจากนี้ การโยกย้ายเจ้าหน้าที่หรือหัวหน้าฝ่ายงบประมาณยังส่งผลต่อความต่อเนื่องในการบริหาร เนื่องจากคนใหม่อาจยังขาดทักษะและความเข้าใจในระบบงบประมาณ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายในการควบคุมดูแลงานการเงินซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานอื่น ๆ ในโรงเรียน (วีระพงษ์ ก้านกิ้ง, 2560, น.57)

แม้จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาแต่ยังไม่พบการศึกษาที่ เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานการเงินและบัญชีตามขนาดของสถานศึกษา หรือวิเคราะห์ บทบาทของประสบการณ์และตำแหน่งของบุคลากรต่อประสิทธิผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ยังขาดความเข้าใจว่าโครงสร้าง ทรัพยากร และระบบงานในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีอย่างไร (วีระพงษ์ ก้านกิ้ง, 2560, น.58) นอกจากนี้ งานวิจัยที่ผ่านมาไม่ค่อยเชื่อมโยงการบริหารงานการเงินและบัญชีเข้ากับ การปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย และการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างมาตรฐานและความยั่งยืน ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญต่อการพัฒนาประสิทธิผลในระยะยาว ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว ด้วยการวิเคราะห์ความแตกต่างของประสิทธิผลตามขนาดสถานศึกษาและปัจจัยบุคลากรควบคู่กับการพิจารณาบทบาทของระบบและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานต่อคุณภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษา

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้น การบริหารงานการเงินและบัญชีถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้วิจัย ซึ่งปฏิบัติงานเป็นครูผู้สอนและดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินในสถานศึกษา จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญการศึกษาเรื่องนี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานและส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น เพื่อค้นคว้าข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานการเงินและบัญชีให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปเผยแพร่แก่สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้สนใจ นำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการพิจารณา

ปรับปรุงแนวทางแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา องค์กร และต่อประเทศชาติในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

การบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารงานการเงินและบัญชีในสถานศึกษา การบริหารการเงินและบัญชีของสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความโปร่งใสของการจัดการงบประมาณ โดยมีองค์ประกอบที่หลากหลายตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน เช่น ศรีประภา เสถียรอรอด (2563, น.4) แบ่งงานการเงินและบัญชีออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ การรับหลักฐานขอเบิกเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การเบิกเงินจากธนาคาร การจ่ายเงิน การนำฝาก/นำเงินส่ง การถอนเงิน และการส่งมอบเอกสารทางการเงิน ซึ่งเน้นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ด้าน ซึ่งรัตนากลุ่มแก้ว (2564, น.117) ได้นำเสนอแนวทางการบริหารงบประมาณที่ครอบคลุมตั้งแต่การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรร ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล ไปจนถึงการบริหารเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ โดยยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และอาภาวรรณ สงวนหงษ์ และเบญจพร โมกขะเวส (2564, น.1016) ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าและความโปร่งใสในการใช้จ่าย โดยเน้น 6 ด้าน ได้แก่ การรับ-จ่ายเงิน ระเบียบการปฏิบัติงาน เทคโนโลยี การตรวจสอบ ความสามารถของบุคลากร และการบันทึกบัญชี ซึ่งเน้นความพร้อมของระบบควบคุมภายในและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ (2567, น.8) ได้ระบุว่าสถานศึกษาในพื้นที่เป็นหน่วยงานย่อยที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร แต่ยังคงต้องดำเนินงานตามระเบียบของกระทรวงการคลัง โดยยกเว้นบางระบบตามความจำเป็น และได้จัดแบ่งงานของเจ้าหน้าที่การเงินไว้เป็น 8 ภารกิจ สอดคล้องกับแนวทางของศรีประภา เสถียรอรอด ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานทางการเงินตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการดำเนินงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด การจัดระบบงานที่ชัดเจน การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการ พร้อมทั้งต้องมีระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็ง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนทางการเงินของสถานศึกษาในระยะยาว

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาและการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง การทำงานหรือการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (ขวัญพิชชา มีแก้ว, 2562, น.29; รัตนา เหลืองงาม, 2562, น.37; ประจัญ เดชสุด, 2562, น.34; กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์, 2565, น.59) นอกจากนี้ ยังรวมถึงความสามารถของผู้บริหารในการใช้ภาวะผู้นำบริหารจัดการทรัพยากรและสร้างความร่วมมือในกลุ่มบุคลากร เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสร้างความพึงพอใจในกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (Hoy, W. K. and Miskel, C. G., 1991, น.51; Fiedler, F. E., 1967, น.9; Steers, R. M., 1977, น.55) สำหรับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา หมายถึง การจัดการและควบคุมกระบวนการทางการเงินอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วย การรับเงินที่มีประสิทธิภาพ คือ การรับรายได้หรือทรัพยากรทางการเงินจากแหล่งต่าง ๆ โดยปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด มีการออกใบเสร็จรับเงินและบันทึกรายการบัญชีอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ การจ่ายเงินที่มีประสิทธิภาพ คือ การดำเนินการจ่ายเงินภายในวงเงินที่ได้รับมอบอำนาจ มีหลักฐานครบถ้วน สอดคล้องกับแผนการใช้จ่าย และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบการทำหลักฐานการเงินและการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ คือ การจัดทำเอกสาร บันทึกบัญชี และรายงานทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเก็บรักษาเพื่อใช้ตรวจสอบได้การเก็บรักษาเงินที่มีประสิทธิภาพ คือ การบริหารจัดการเงินสดและเงินฝากธนาคารอย่างปลอดภัย โปร่งใส และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ เพื่อป้องกันความผิดพลาดและทุจริตการควบคุมและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ คือ ระบบควบคุมการรับ-จ่ายเงินและตรวจสอบภายในที่มีความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานและป้องกันการทุจริตการประเมินผลการใช้จ่ายตามแผนที่มีความมีประสิทธิภาพ คือ การติดตามและประเมินการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ทรัพยากรถูกใช้อย่างเหมาะสมและเกิดผลสูงสุดผู้วิจัยได้นิยามการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการบริหารงานการเงินที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นระบบที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนเป้าหมายทางการศึกษาอย่างเต็มที่

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 81 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 213 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี จำนวน 243 คน รวมทั้งสิ้น 456 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2568, น.11-12)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 210 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 98

คน ครูที่ปฏิบัติหน้าทำงานการเงินและบัญชี จำนวน 112 คน โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด 2560, น.40) โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจากประชากรตามขนาดของสถานศึกษา

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 6 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และครูปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี 3 คน ที่มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อยหนึ่งข้อ เช่น มีผลงาน Best Practice ด้านการบริหาร ประสบการณ์บริหารเกิน 10 ปี หรือได้รับรางวัลด้านการบริหาร ส่วนครูต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีผลงานหรือรางวัลที่ได้รับการยอมรับ มีประสบการณ์ทำงานเกิน 10 ปี หรือได้รับรางวัลด้านการจัดการเรียนการสอน การเก็บข้อมูล ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสะท้อนภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน คือ (บุญชม ศรีสะอาด 2560, น.121) ตามสภาพการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน คือ ลักษณะคำถามเป็นข้อคำถามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อให้ผู้ตอบได้พิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงว่ามีการปฏิบัติงานในระดับใด จึงแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ตอนที่ 3 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open End Questionnaire) แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทั้ง 6 ด้าน

3. เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละประเภทมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์การบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งระหว่างผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และ 3) การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test) และการทดสอบ ค่าเอฟ (F- test) และวิเคราะห์โดยการตีความ จำแนก จัดหมวดหมู่ตามประเด็นและอภิปรายสรุป

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 210 คน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประกอบด้วยครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.95 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.57 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.48 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ประกอบด้วยขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.81 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.86 ตามลำดับ และการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญโดยใช้สถิติ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ที่	การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1	การรับเงิน	4.23	.35	มาก	5
2	การจ่ายเงิน	3.70	.36	มาก	6
3	การทำหลักฐานการเงินและบัญชี	4.51	.40	มากที่สุด	1

4	การเก็บรักษาเงิน	4.40	.43	มาก	4
5	การควบคุมและตรวจสอบ	4.47	.39	มาก	2
6	การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย	4.41	.38	มาก	3
รวม		4.31	.25	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการทำให้หลักฐานการเงินและบัญชี มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุมและตรวจสอบ มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจ่ายเงิน มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$)

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ปฏิบัติงาน ขนาดสถานศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 2-5 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีที่มีต่อการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง

ที่	การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี		t	p
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	การรับเงิน	4.26	.32	4.21	.37	.89	.38
2	การจ่ายเงิน	4.26	.32	4.21	.37	1.40	.16
3	การทำให้หลักฐานการเงินและบัญชี	4.54	.42	4.49	.39	.89	.38
4	การเก็บรักษาเงิน	4.45	.39	4.36	.46	1.44	.15
5	การควบคุมและตรวจสอบ	4.52	.37	4.43	.42	1.57	.12
6	การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย	4.41	.37	4.41	.40	.00	.10
รวม		4.34	.25	4.28	.24	1.58	.12

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ที่	การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มี ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน					
		น้อยกว่า 5 ปี		ตั้งแต่ 5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	การรับเงิน	4.23	.36	4.21	.37	4.26	.32
2	การจ่ายเงิน	3.63	.37	3.63	.32	3.79	.39
3	การทำหลักฐานการเงินและบัญชี	4.51	.29	4.47	.44	4.57	.38
4	การเก็บรักษาเงิน	4.45	.48	4.41	.41	4.38	.44
5	การควบคุมและตรวจสอบ	4.51	.36	4.45	.41	4.49	.40
6	การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย	4.09	.29	4.04	.36	4.03	.35
รวม		4.34	.18	4.30	.26	4.35	.24

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ที่	การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มี ประสิทธิผลของสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	การรับเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	.09	.05	.38	.68
		ภายในกลุ่ม	207	25.42	.12		
		รวม	209	25.51			
2	การจ่ายเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	.56	.66	5.22**	.01
		ภายในกลุ่ม	207	33.69	.13		
		รวม	209	34.25			

3	การทำหลักฐานการเงินและบัญชี	ระหว่างกลุ่ม	2	.56	.28	1.72	.18
		ภายในกลุ่ม	207	33.70	.16		
		รวม	209	34.25			
4	การเก็บรักษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.10	.05	.27	.77
		ภายในกลุ่ม	207	38.62	.19		
		รวม	209	38.72			
5	การควบคุมและตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	.08	.04	.26	.77
		ภายในกลุ่ม	207	33.30	.16		
		รวม	209	33.38			
6	การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	.14	.07	.48	.62
		ภายในกลุ่ม	207	30.61	.15		
		รวม	209	30.76			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2	.17	.09	1.42	.25
		ภายในกลุ่ม	207	12.71	.06		
		รวม	209	12.88			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจ่ายเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ด้านการจ่ายเงิน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี กับมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1	การรับเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2.74	3	.91	8.24**	.00
		ภายในกลุ่ม	22.78	206	.11		
		รวม	25.51	209			
2	การจ่ายเงิน	ระหว่างกลุ่ม	5.99	3	2.00	19.33**	.00
		ภายในกลุ่ม	21.30	206	.10		
		รวม	27.30	209			

3	การทำหลักฐานการเงินและบัญชี	ระหว่างกลุ่ม	7.92	3	2.64	20.67**	.00
		ภายในกลุ่ม	26.33	206	.13		
		รวม	34.25	209			
4	การเก็บรักษา	ระหว่างกลุ่ม	16.53	3	5.51	51.13**	.00
		ภายในกลุ่ม	22.19	206	.11		
		รวม	38.72	209			
5	การควบคุมและตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	5.10	3	1.70	12.38**	.00
		ภายในกลุ่ม	28.29	206	.14		
		รวม	33.38	209			
6	การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	3.03	3	1.01	7.49**	.00
		ภายในกลุ่ม	27.73	206	.14		
		รวม	30.76	209			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	5.09	3	1.70	44.89**	.00
		ภายในกลุ่ม	7.79	206	0.4		
		รวม	12.88	209			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยรวมรายด้านแตกต่างกันใหญ่ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการจ่ายเงิน ขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดสถานศึกษาใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 2) ด้านการจ่ายเงิน ขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษกับขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3) ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชีขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นแตกต่างกันกับขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ 4) ด้านการเก็บรักษาเงิน ด้านการควบคุมและตรวจสอบ และด้านการประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย ขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสัมมนาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการรับเงิน ควรดำเนินการรับเงินอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้มีหลักฐานชัดเจน เช่น ออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง และนำฝากเข้าบัญชีโรงเรียนโดยเร็ว เพื่อป้องกันการทุจริต
- 2) ด้านการจ่ายเงิน ต้องวางแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับงบประมาณ โดยใช้ระบบเบิกจ่ายผ่านธนาคารหรือโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ด้านระเบียบและเทคโนโลยีทางการเงิน
- 3) ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชี ดำเนินการอย่างมีระบบและตรวจสอบได้ มีการกำหนดหน้าที่ชัดเจนของเจ้าหน้าที่ พร้อมตรวจสอบภายในและอบรมบุคลากรให้เข้าใจระเบียบและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

4) ด้านการเก็บรักษาเงิน มีระบบจัดเก็บเงินสดอย่างปลอดภัย เช่น ฝากธนาคารประจำ และจัดเก็บเงินสดในตู้নির্য พร้อมมีระบบควบคุมการเข้าถึงที่รัดกุม โดยแยกผู้ถือรหัสและกุญแจ

5) ด้านการควบคุมและการตรวจสอบ ควรมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอ มีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พร้อมรายงานงบประมาณต่อเขตพื้นที่ทุกเดือน

6) ด้านการประเมินผลการใช้จ่ายเงิน ต้องติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแผนในอนาคต และควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการบริหารงบประมาณอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชี มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุมและตรวจสอบ มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจ่ายเงิน มีระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$)

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี พบว่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับเงิน ควรดำเนินการรับเงินอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้มีหลักฐานชัดเจน เช่น ออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง และนำฝากเข้าบัญชีโรงเรียนโดยเร็ว เพื่อป้องกันการทุจริต 2) ด้านการจ่ายเงิน ต้องวางแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับงบประมาณ โดยใช้ระบบเบิกจ่ายผ่านธนาคารหรือโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ด้านระเบียบและเทคโนโลยีทางการเงิน 3) ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชี ดำเนินการอย่างมีระบบและตรวจสอบได้ มีการกำหนดหน้าที่ชัดเจนของเจ้าหน้าที่ พร้อมตรวจสอบภายในและอบรบบุคลากรให้เข้าใจระเบียบและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม 4) ด้านการเก็บรักษาเงิน มีระบบจัดเก็บเงินสดอย่างปลอดภัย เช่น ฝากธนาคารประจำ และจัดเก็บเงินสดในตู้নির্য พร้อมมีระบบควบคุมการเข้าถึงที่รัดกุม โดยแยกผู้ถือรหัสและกุญแจ 5) ด้านการควบคุมและการตรวจสอบ ควรมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอ มีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พร้อมรายงานงบประมาณต่อเขตพื้นที่ทุกเดือน และ 6) ด้านการประเมินผลการใช้จ่ายเงิน ต้องติดตามและ

ประเมินผลการใช้จ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแผนในอนาคต และควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการบริหารงบประมาณอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การทำหลักฐานการเงินและบัญชี รองลงมา คือ การควบคุมและตรวจสอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจ่ายเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชี จะต้องมีการทำความเข้าใจในหลักการของการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ตามกระบวนการขั้นตอน PDCA และเห็นความสำคัญของงานดังกล่าว เนื่องจากการทำหลักฐานการเงินและบัญชี เป็นงานพื้นฐานและเป็นงานประจำของครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีจะต้องดำเนินการเป็นประจำวันที่ต้องปฏิบัติอยู่เสมอ ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ การทำหลักฐานการเงินและบัญชียังเป็นส่วนสำคัญในการแสดงความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของสถานศึกษา จึงได้รับความสำคัญเป็นพิเศษ อีกทั้งระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหลักฐานการเงินและบัญชีมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติ สอดคล้องกับศรีประภา เสถียรอรอด (2563, น.88-92) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษาสังกัดสำนักสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งมอบเอกสารการเงิน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรับเงิน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการเงินและบัญชี ในสถานศึกษา ทั้ง 8 ด้าน มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษาประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากหน่วยงานต้นสังกัด แนวทางที่ 2 การแต่งตั้งผู้ดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร แนวทางที่ 3 ส่งเสริมให้ผู้ดำเนินงานศึกษาและถือปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินงานของหน่วยงานย่อยตามระเบียบอย่างเคร่งครัด แนวทางที่ 4 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากระเบียบการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และแนวทางที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้ดำเนินงานมีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเพ็ญพรรณ บางอร (2562, น.110) ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสบเมยวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า โดยใช้วงจรคุณภาพ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้น การวางแผน (P) เป็นขั้นของการวางแผนร่วมกันทั้งกลุ่มงานเป็นหน้าที่หลักของงานแผนงาน และตรวจสอบ ขั้นการดำเนินงาน (D) เป็นการขอใช้งบประมาณในการจัดทำเอกสารที่ต้องมีความถูกต้องแม่นยำ รวดเร็วตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน เป็นหน้าที่หลักของงานการเงินและงานบัญชีในการตรวจสอบการดำเนินงาน (C) เป็นการตรวจสอบเอกสารหลักฐานทั้งการเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ ทั้งจากผู้ตรวจสอบภายใน และภายนอก ขั้นปรับปรุงแก้ไข (A) เป็นการสรุปผลโครงการโดยระบุปัญหา วิธีการ ข้อเสนอและการบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการในปีงบประมาณ

2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน และบัญชี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและ บัญชี ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในตำแหน่งใดก็ตามจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยครูมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบ ข้อบังคับ ยึดถือในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่กำกับดูแลและกำหนด นโยบาย การทำงานร่วมกันทำให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีมีความเข้าใจในสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหาร จะต้องส่งเสริมสนับสนุน สร้างความร่วมมือ และ ประสานงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน กล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในตำแหน่งใดต่างต้องยึด ความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ เพื่อประโยชน์ของทางราชการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ แตกต่างกันสอดคล้องกับธรรมาภิบาล สิ่งท้าว (2560, น.14) กล่าวว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของ สถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ได้ให้เหตุผลว่า อาจสืบเนื่องมาจากลักษณะของการบริหารงาน งบประมาณเป็นไปตามที่หน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติไว้

2.2 การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไป ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีที่มีประสบการณ์ทำงาน ที่ต่างกัน คือ ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5-10 ปีและประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ขึ้นไปเมื่อพบเจอเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน บริบทในการทำงาน หน้าที่ ตำแหน่งงาน ตลอดจนกระบวนการและระบบการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความประสบการณ์ในการทำงานมานานเท่าใด ต่างต้องยึดความถูกต้อง ตรงไปตรงมา และระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นข้อปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับวณิ ช้อน กลิ่นและสาริศา เจนเขว้า (2566, น.284) พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้ปฏิบัติงานงบประมาณดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษามีการอบรมพัฒนา เจ้าหน้าที่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสุขานนท์ ชูวงศ์ (2567, น.329) พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์การบริหาร 10 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี ที่เป็น เช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีประสบการณ์การ บริหาร ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานงบประมาณมีประสบการณ์ในการบริหารงานงบประมาณ ทำให้

ทราบถึงปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี ที่ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารงานงบประมาณ และไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานงบประมาณมาก่อน

2.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการบริหารงานงบประมาณเป็นไปตามกฎระเบียบที่ต้อง ปฏิบัติ มีคู่มือและแนวทางในการปฏิบัติของสถานศึกษาที่ชัดเจน และขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกันทำให้การได้รับเงินประมาณใน การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแตกต่างกันสอดคล้องกับรัตนากุลแก้ว (2564, น.173) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานการเงินและ บัญชีในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับมิตรา อินตะลาศ (2567, น.55) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาด ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่ทำงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณที่น้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขาดแคลนบุคลากรในการทำงานด้านการบริหารงานการเงิน ด้วยมีจำนวนบุคลากรที่น้อยมาก บางโรงเรียน มีข้าราชการไม่ถึง 10 คน จึงทำให้สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณเป็นไปด้วยความ รวดเร็วและมีบุคลากรที่เพียงพอต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา

3. แนวทางการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการรับเงิน การรับเงินของสถานศึกษาต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีหลักฐานที่ ชัดเจน การรับเงินทุกครั้งต้องมีการออกใบเสร็จรับเงิน เพื่อเป็นหลักฐานแสดงถึงความถูกต้องของรายการรับเงิน และนำเงินฝาก เข้าบัญชีของโรงเรียนโดยเร็วที่สุด เพื่อลดความเสี่ยงในการสูญหายและป้องกันการทุจริต สอดคล้องกับกษรณ ธรรมประชา และ สายทิพย์ จะโนภาษ (2566, น.113) พบว่า การรับเงิน (Money Receiving) เป็นการได้มาซึ่งเงินที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของ ทางราชการที่เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด มีการตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดและเงินโอนอย่างถี่ถ้วน มีการออก ใบเสร็จทุกครั้งที่มีการรับเงิน

3.2 ด้านการจ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษาต้องดำเนินการตามระเบียบการเงินและบัญชีที่กำหนด โดยมี กระบวนการวางแผนการใช้จ่ายที่สอดคล้องกับงบประมาณและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ทั้งนี้ การพิจารณาความจำเป็นของ แต่ละรายการก่อนอนุมัติการเบิกจ่ายถือเป็นปัจจัยสำคัญ สอดคล้องกับวิวัฒน์ อินไซ (2566, น.8) กล่าวว่า การเบิกจ่าย หมายถึง กระบวนการดำเนินการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด การใช้จ่ายเงิน งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเงินอุดหนุนแต่ละประเภทที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณจะต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตามที่กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่ หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด และการใช้จ่ายเงินมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3.3 ด้านการทำหลักฐานการเงินและบัญชี การจัดทำหลักฐานทางการเงินและบัญชีของสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบมีความชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ โดยมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับลวitra ไชยเดช และเบญจพร โมกษะเวส (2564, น.140-158) พบว่า มาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านการเงิน การกำหนดแผนปฏิบัติงานตรวจสอบการติดตามผลและปรับปรุงงานตรวจสอบมีผลกระทบเชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือรายงานทางการเงิน ด้านความถูกต้องการเบิกจ่าย ด้านความถูกต้องการรับเงินและการนำฝาก

3.4 ด้านการเก็บรักษาเงิน สถานศึกษาต้องมีระบบการเก็บรักษาเงินสดที่ปลอดภัยและโปร่งใส โดยมีแนวทางหลัก ได้แก่ การนำเงินฝากธนาคารเป็นประจำทุกวันเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการทุจริตและการสูญหาย ทั้งนี้ การเปิดบัญชีเงินฝากของสถานศึกษาควรเป็นประเภทออมทรัพย์เพื่อให้สามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รันภพ เย็นวัฒนา (2562, น.72) กล่าวว่า ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน โรงเรียนควรมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และจ่ายเงิน ต้องดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์

3.5 ด้านการควบคุมและการตรวจสอบ สถานศึกษาควรมีระบบการควบคุม และตรวจสอบงบประมาณที่เข้มงวด โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ตั้งแต่การขออนุมัติใช้งบประมาณ การบันทึกแผนงาน ไปจนถึงการตรวจสอบภายใน โดยคณะกรรมการบริหารของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบเอกสารทางการเงินและบัญชี รวมถึงการเซ็นรับรองเอกสารเพื่อลดความผิดพลาดและป้องกันการทุจริต สอดคล้องกับรัตนากลุ่มแก้ว (2564, น.180) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ กล่าวว่า การตรวจสอบการบริหารจัดการงบประมาณควรมีการแต่งตั้งคำสั่งเป็นคณะกรรมการ ดำเนินงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ควรใช้กระบวนการรายงานผลการดำเนินโครงการในรูปแบบ PDCA

3.6 การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่ายสถานศึกษาควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำไปปรับปรุงแผนงานในอนาคต การใช้จ่ายงบประมาณต้องเป็นไปตามแผนปฏิบัติการอย่างมีระบบโปร่งใส ตรวจสอบได้และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน เพื่อให้การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรจัดทำทะเบียนและเอกสารควบคุมการใช้จ่ายเงินให้ครบถ้วนสอดคล้องกับพรธิตาสีคำ (2560, น.117) ค้นพบว่า หากผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญต่อกระบวนการตรวจสอบใน ด้านการติดตามผลการตรวจสอบจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ดี เพราะผู้ตรวจสอบภายในได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการควบคุมภายในตลอดจนการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ รายงานผลการปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและมีการติดตามผลการตรวจสอบ เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

การบริหารการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลสามารถบรรลุได้แม้สถานศึกษาจะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน หากมีแนวทางการจัดการที่ดี โดยเฉพาะในเรื่องการปฏิบัติตามระเบียบและการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องขนาดของสถานศึกษามีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานการเงินและบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทรัพยากร โครงสร้างและระบบงานในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างมีนัยตำแหน่งและประสบการณ์ของบุคลากร ไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการบริหารงานด้านการเงินและบัญชี ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบและแนวทางปฏิบัติมาตรฐานมากกว่าตัวบุคคลการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีคุณภาพต้องอาศัย ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความยั่งยืนในการใช้งบประมาณการยึดหลัก คุณธรรม ความรับผิดชอบ และความตรงไปตรงมา เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีในสถานศึกษา ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงต่อความผิดพลาดและปัญหาการทุจริต ดังนั้น จากข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่าการบริหารงานการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาต้องอาศัยระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ การปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด และการพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน แม้ประสบการณ์และตำแหน่งจะไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลโดยตรง แต่การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และการยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารจัดการ คือหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่ระบบการเงินและบัญชีที่มั่นคง โปร่งใส และยั่งยืนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน-สถานศึกษาควรทบทวนกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมกันตรวจสอบและควบคุมการเก็บรักษาเงิน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน จัดหาตู้รับเหรียญที่แข็งแรงและปลอดภัย จำกัดสิทธิ์การเข้าถึงตู้รับเหรียญเฉพาะบุคคลที่ได้รับอนุญาต และบันทึกการเข้า-ออกทุกครั้ง
2. การรับเงินและออกใบเสร็จที่ทันสมัย-ควรปรับเปลี่ยนการรับเงินให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีปัจจุบัน เช่น การชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การใช้แอปพลิเคชันธนาคาร และการออกใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ ส่งต่อให้ผู้ปกครองผ่านอีเมลหรือแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย
3. การพัฒนาระบบควบคุมภายใน-ควรรักษาระดับและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมที่นักปฏิบัติเกี่ยวข้องกับความสำคัญของการควบคุมและตรวจสอบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษา เช่น โครงสร้างการบริหารงานมีส่วนร่วมของบุคลากรระดับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินของผู้เกี่ยวข้อง และนโยบายการกระจายอำนาจงบประมาณ
- 2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานการเงินและบัญชี เช่น ระบบ e-Payment, e-Receipt, และระบบติดตามงบประมาณแบบ Real-time พร้อมประเมินความคุ้มค่าและความปลอดภัย

2.3 ควรขยายการศึกษาไปสู่การเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารงบประมาณระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ เพื่อหาจุดเด่นและข้อจำกัดของแต่ละบริบท

2.4 ควรเพิ่มตัวแปรด้านธรรมาภิบาลและความโปร่งใสเป็นตัวแปรอิสระ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.5 ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ที่รวมการวิเคราะห์เชิงปริมาณกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งมิติทางตัวเลขและมิติทางพฤติกรรมการบริหาร

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์. (2565). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กษรฤณ ธรรมประชา และสายทิพย์ จะโนภาษ. (2566). ผลกระทบของการปฏิบัติงานตามระเบียบการเงินและบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเสมียนตราอำเภอในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 13(2), 133-144.
- กระทรวงการคลัง. (2548). *ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548*. กรุงเทพมหานคร กระทรวงการคลัง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 16-21.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่ง.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มิตรา อินทะลาศ. (2567). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารการจัดการการเมืองการปกครองและท้องถิ่น*, 2(2), 47-58.
- ธัญญา เย็นวัฒนา. (2562). *สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธัญญาลักษณ์ สิงห์แก้ว. (2560). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประจัญ เดชสุภา. (2562). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรธิดา สีคำ. (2560). อิทธิพลของกระบวนการตรวจสอบภายใน และการบริหารความเสี่ยง ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). คณะบัญชี สาขาการจัดการ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เพ็ญพรรณ บางอร. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสบเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัตนา กลุ่มแก้ว. (2563). สภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหาร อุดรราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรราชธานี.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ลลิตรา ไชยเดช และเบญจพร โมกขะเวส. (2564). มาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านการเงินที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือรายงานทางการเงินของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. *Rajapark Journal*, 15(41), 140-158.
- วณีย์ ช้อนกลิ่น และสาริศา เจนเข้. (2566). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษานิเทศน์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 14(2), 284.
- วัฒนะ อินไข. (2566). การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาธิการ. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(3), 803-818.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหาร อุดรราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรราชธานี.
- ศรีประภา เสถียรอรอด. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2568). *การบริหารการเงินและบัญชี*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2568, จาก <https://www.secubac.go.t>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการ.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สุชานนท์ ชูวังวัด. (2567). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. *journal of Mahayana voice*, 10(4), 321-333.
- อาภาวรรณ สงวนหงส์ และเบญจพร โมกษะเวส. (2564). *การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). คณะบัญชี สาขาการจัดการ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. New York NY: McGraw-Hill.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (1991). *Educational administration: Theory, research and practice*. (5th ed.). New York NY: McGraw-Hill.
- Steers, R. M. (1977). *Introduction to organizational behavior* (3rd ed.). New York, NY: St. Martin's Press.